

İŞ KAZASI VE MESLEK HASTALIĞINDA SİGORTALIYA SAĞLANAN YARDIMLAR

Özgür Oğuz¹

¹ORCID ID: orcid.org/0000-0002-9930-9109

ÖZ

İş kazaları ve meslek hastalıklarının kökeninde yatan birçok sebep bulunmakta olup söz konusu sebeplerin başında ülkelerin gelişmişlik düzeyleri gelmektedir. Zira bu risklerin temelinde ekonomik düzey ve eğitim düzeyi oldukça önemli bir paydaya sahiptir. Bu çerçevede bakıldığında ülkelerin gelişmişlik düzeyleri ile iş kazası ve meslek hastalıklarının meydana gelme olasılığı arasında doğrudan bir bağlantı bulunmaktadır. Bu risklerin meydana gelmesini artıran bir diğer önemli etken de ne yazık ki denetim yetersizliğidir. Tüm bu etkenler söz konusu risklerin oluşmasında yadsınamaz bir paya sahiptir, ancak söz konusu çalışmamızda bu risklerin nedenlerine değil sonuçlarına yer verilecektir. Zira iş kazası ve meslek hastalığı halinde büyük mağduriyete uğrayan sigortalıya söz konusu bu mağduriyetinin giderilebilmesi için bazı imkânlar sunulmuş olup bu imkânlar söz konusu çalışmada değerlendirilecek ve imkânların yararlanma şartları üzerinde durulacaktır. Söz konusu imkânlardan ağırlıklı olarak parasal yardımlar üzerinde durulacak, sağlık yardımlarına çalışma kapsamında olmadığından kısaca değinilecektir. Ayrıca söz konusu risklerin sigortalıya mal olacağı mağduriyetlerin giderilmesi açısından sigortalıya sağlanacak yardımlar yanında sigortalının ölümü halinde hak sahiplerine yapılacak olan yardımlar da genel hatlarıyla açıklanacaktır.

Anahtar Kelimeler: İş kazası, Meslek hastalığı, Sigortalı, Sigortalıya Sağlanan Yardımlar

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku Ana Bilim Dalı Eskişehir-Türkiye.

E-posta: ooğuz1@anadolu.edu.tr

OCCUPATIONAL ACCIDENT AND OCCUPATIONAL DISEASE MADE BY DRAWING UP THE PROVIDED ASSISTANCE

Özgür Oğuz

ABSTRACT

Occupational accidents and occupational diseases are many reasons involved in the origin reason at the beginning of the development levels of countries. Because this is the basis of economic risk level and level of education has a denominator, very important. In this context, is looking at countries with the development level of occupational accidents and occupational diseases there is a direct link between the likelihood of occurrence. This risk is another important factor which increases the occurrence of, unfortunately, is the lack of control. All these factors in the creation of the risks in question has an undeniable pay, but that's not why these risks to our work will be the results. Because occupational accident and occupational disease case was disadvantaged because this question made by drawing up who was retrieving facilities of victimization is the facilities provided will be evaluated, and the aforementioned study to take advantage of conditions on the way. Facilities in question will focus mainly on financial assistance, medical assistance is not within the scope of the work is briefly touched upon. In addition, the question of the risks in terms of goods made by drawing up elimination of victimization will be made by drawing up aid to be provided in case of death of the insured person with rights owners to be held will be announced with the General line of help.

Keywords: Occupational accidents, Occupational disease, The insured, Provided aids made by drawing up

GİRİŞ

İş kazaları ve meslek hastalıkları işçilerin iş hayatındaki çalışma koşulları ve çalışma sürelerine bağlı olarak artış gösteren ve günümüzde kaçınılmaz olarak hemen hemen her iş kolunda görülen risklerdir. İşçilerin iş kazalarına ve meslek hastalıklarına yönelik olarak korunmasını sağlamak ve bu gibi hallerde onlara bazı güvencelerin teminini sağlamak amacıyla sosyal sigortalara ilişkin kanuni düzenlemeler yapılmıştır. Zira makinenin gelişmesiyle toplumlarda meydana gelen ilerleme ve refahın bedelini işçiler ödemeye başlamış ve bu durum sosyal adalet düşüncesine ve sosyal devlet düşüncesine aykırılığa neden olmuştur (Güzel, Okur ve Caniklioğlu, 2016, s.321). Bakıldığında iş kazaları ve meslek hastalıkları işletmedeki üretim koşullarından doğal olarak da işverenin sağlamış olduğu şartlardan kaynaklanmaktadır. Bazı hallerde ise üretim koşulları ne kadar iyi olursa olsun yine de iş kazası ve meslek hastalığı meydana gelebilecektir. Öyle ki iş kazaları ve meslek hastalıkları riski neredeyse trafik kazaları kadar sık görülen bir risk haline gelmiş ve ülkelerin ciddi anlamda sorun yaşadığı başlıca problemler arasında yer almıştır. İşte bu nedenle neredeyse kaçınılmaz bir son olan iş kazası ve meslek hastalığının sonucuna da işverenin katlanması gerekmekte devletin de bu konuda işçiye her türlü yardım ve olanağı sunması gerekmektedir. Aksi takdirde işçiler bakımından hem iş kazası ve meslek hastalığının sonuçlarına ilişkin külfete hem de kötü iş koşullarına ilişkin külfete katlanmak mecburiyetinde kalınmış olacak, bu durum da işçiler için çifte mağduriyete sebebiyet verecektir.

İş kazası ve meslek hastalığının sonuçlarına karşı çalışan işçinin korunması düşüncesi ve bu riskin sosyal güvenlik kapsamına alınması gereği olarak günümüze kadar birçok kanuni düzenleme yapılmış ve bu düzenlemeler devamlı geliştirilmeye çalışılmıştır. İş kazası ve meslek hastalığı sigortası dünyada ilk kurulan sigorta kollarından olup bu durum sorunun toplumsal önem ve boyutundan kaynaklanmaktadır. Ülkemizde ise yürürlükteki 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu önceki 506 sayılı kanundaki ilkelere bağlı kalarak bu konuda yeniden düzenleme yapmıştır. Ayrıca 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu da iş kazaları ve meslek hastalıklarının önlenmesine ilişkin ilkelere de yer vermiş bulunmaktadır.

İŞ KAZASI VE MESLEK HASTALIĞI HALİNDE SİGORTALIYA VE HAK SAHİPLERİNE SAĞLANAN YARDIMLAR

İş kazası ve meslek hastalığı halinde yapılacak yardımlar sigortalıya ve hak sahiplerine olmak üzere ayrı başlık altında incelemeye alınacak, söz konusu

yardımların kapsamı ve yardımlardan yararlanma şartları üzerinde durulacaktır. 506 sayılı kanun gibi 5510 sayılı kanun da iş kazası ve meslek hastalıklarına aynı hukuksal sonucu bağlamış ve sigortaliya ve sigortalının hak sahiplerine yapılacak yardımları aynı esasa düzenlemiştir (Güzel, Okur ve Caniklioğlu, 2016, s.360). Bu sebeple iş kazası ve meslek hastalığı sonucu yapılacak yardımlarda özdeşlik söz konusu olup her iki risk ayrı ayrı değerlendirilmeyecek yalnızca yardım yapılan kişiler bakımından bir ayrıma gidilecektir.

A. Sigortaliya Yapılacak Yardımlar

İş kazaları ve meslek hastalıkları işçinin gelirinin azalmasına, tamamen ksilmesine sebep olabileceği gibi işsiz kalma tehlikesine de neden olabilmektedir. Ayrıca maluliyet ve ölüm riskleri de iş kazası ve meslek hastalığı sonucu gerçekleşen ağır sonuçlardan birisidir. İşte tüm bu durumlarda yaşanan manevi acı ve kayıpların yanı sıra bir de maddi kayıplar bulunmakta olup bu kayıpların bir şekilde telafi edilmesi gerekmektedir(Kılıç, 2011, s.91). Zaten mağduriyete uğrayan işçiye bu mağduriyetin giderilmesi için bazı yardımların yapılması gerekmekte olup bu yardımlar sağlık yardımları ve parasal yardımlardır.

1. Sağlık Yardımları

5510 sayılı kanunda, iş kazası ve meslek hastalığı sonucunda sigortaliya veya hak sahiplerine yapılacak olan parasal yardımlar düzenlenmiş olup bu risklerle karşılaşan sigortalılara yapılacak sağlık yardımları ise kanun içinde yer alan Genel Sağlık Sigortası kapsamı içinde md. 63 ve devamı maddelerinde düzenlenmiştir (akt: Güzel, Okur ve Caniklioğlu, 2016, s.360). Bu sebeple söz konusu çalışmamızda genel olarak parasal yardımlar incelenecek sağlık yardımlarına ise kısaca değinilecektir.

Sağlık yardımları en genel anlamda iş kazası ya da meslek hastalığına bağlı olarak bedeni ve ruhi bakımdan en iyi olma halinden çıkan hastalanan, yaralanan ya da sakatlanan sigortalının sağlığını kazanması için gerekli olan her türlü yardımdır. İş kazası ve meslek hastalığı sonucunda sigortaliya ihtiyaç duyacağı tıbben gerekli görülen sağlık hizmetlerinin karşılanmasını, iş göremezlik hallerinin ortadan kaldırılmasını veya azaltılmasını temin etmek amacıyla kurumca bazı sağlık sağlanmakta olup bunlar; acil sağlık hizmetleri, teşhis ve tedavi hizmetleri, tedavi için gerekli ilaç araç ve gereçlerin sağlanması ve son olarak sigortalının tedavi için bir başka yere gönderilmesidir. İş kazası ve meslek hastalığında sağlanan söz konusu bu sağlık yardımları sigortalı iyileşinceye kadar devam etmektedir(Arııcı, 2015).

2. Parasal Yardımlar

Sosyal güvenliğin temel amaçlarından birisi sosyal risklerle karşılaşan sigortalılara ekonomik güvence sağlamaktır. İş kazası ve meslek hastalığı risk nedeniyle belirli süre çalışamayan sigortalının maddi olarak kayba uğrayacağı kuşkusuz olup sağlanan sağlık yardımlarının yanında maddi yani parasal yardımların da sağlanması gerekmektedir. Zira sigortalının ne kadar süre iş göremez halde kalacağı belli olmayıp bu süre zarfında sigortalıya bazı imkânların sunulması zaruridir. Yapılacak parasal yardımlar ücret kaybını önlemek ve sigortalıya belirli bir ekonomik güvence sağlamak amacını taşımaktadır. Ayrıca bu parasal yardımlardan yararlanmak için diğer sigorta kollarının aksine herhangi bir zaman dilimi için sigorta primi ödeme şartı da bulunmamaktadır (Korkusuz, 2007, s.157). Bu yardımlardan yararlanmanın ön koşulu sigortalının geçici veya sürekli olarak iş göremez hale gelmesi olup bu iki duruma göre farklı iki ödenek bulunmaktadır.

A. Geçici İş Göremezlik Ödeneği

İş kazası ve meslek hastalığı dolayısıyla çalışma gücünün geçici olarak kaybedilmesi durumunda çalışılmayan her gün için, kurumca yetki tanınan hekim veya sağlık kurullarından alınan istirahat raporlarına istinaden ödenen tutara geçici iş göremezlik ödeneği denmektedir (Elma, 2015, s.190). İş kazası ve meslek hastalığı sonucu geçici bir süreyle iş göremez hale geldiği için geliri kesilen sigortalının kazanç kaybı geçici iş göremezlik ödeneği verilmek suretiyle telafi edilmektedir (Caniklioğlu, 2006, s.66). Bu ödenek 5510 sayılı kanunun 18.maddesinde geçici iş göremezliğin kaynaklandığı sosyal riske göre ödeneğin koşulları ve şartları düzenlenmiştir. Ancak madde metninden de anlaşılacağı üzere iş kazası ve meslek hastalığı sonucu bu ödeneye hak kazanmak için sigortalı olmaktan başka bir şart aranmayacaktır². Söz konusu bu durumun sebebi ise sosyal sigortaların koruyucu özelliğinden kaynaklanmakta olup özel sigorta türlerindeki gibi sigorta edimleri ve prim arasında bir dengenin bulunması gerekmemektedir (saraç, 2005, s.23). Bu ödenek geçici iş göremez hale gelen sigortalıya bu halinin başladığı ilk günden itibaren ve bu hali sona erinceye kadar her gün için verilmektedir.

²Tarım ve orman işlerinde süreksiz olarak çalışanlar ve Ek m.9 kapsamında bir ay içinde 10 günden az ev hizmetlerinde çalışan sigortalılara, iş kazasının olduğu tarihten en az 10 gün önce tescil edilmiş olmaları, sigortalılıklarının sona ermemiş olması, prim ve prime ilişkin herhangi bir borcunun bulunmaması koşuluyla bu kanuna göre iş kazası ve meslek hastalığından dolayı geçici iş göremezlik ödeneği verilmektedir.(5510 sayılı kanun Ek m.5/5, 9/3)

Yine 5510 sayılı kanun uyarınca bağımsız çalışan sigortalılar da artık geçici iş göremezlik ödeneğinden yararlanabilecektir. 1479 sayılı kanun kapsamında bağımsız çalışanlar açısından bu ödeneğin öngörülmemiş olması karşısında 5510 sayılı kanunda bu yönde bir düzenleme getirilmesi son derece isabetli ve büyük bir yeniliği içermektedir (Alper, 2005, S.14). Ancak bağımsız çalışanların iş kazası ve meslek hastalığı sonucu geçici iş göremezlik ödeneğine hak kazanabilmeleri için genel sağlık sigortası da dâhil kuruma hiçbir borcu bulunmaması koşuluna bağlanmıştır (Güzel, Okur ve Caniklioğlu, 2016, s.363). Bu durum kanımızca yerinde ve hakkaniyetli bir düzenleme olmamış ve sigortalılar açısından böylesi önemli bir risk karşısında adaletsizliğe yol açmıştır.

Geçici iş göremezlik ödeneğinin miktarı ve hesaplanmasına ilişkin kural- lar kanunun 17.maddesi ve devamında ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. Buna göre geçici iş göremezlik ödeneğinin miktarı sigortalının günlük kazancı esas alınarak belirlenmektedir. Ayrıca iş kazası ve meslek hastalığı halinde verilecek geçici iş göremezlik ödeneği, sigortalının yatarak tedavisinde kanunun 17.maddesine göre hesaplanacak günlük kazancın yarısı, ayakta tedavide ise üçte ikisidir. Bu durum hem 5510 sayılı kanunun 18/3 maddesinde hem de Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği'nin 40.maddesinde kapsamlı olarak düzenlenmiştir. Geçici iş göremezlik ödeneğinin sigortalının günlük kazancından hareketle ödeneceği kanunun 18.maddesinin üçüncü fıkrasında açıkça ifade edilmiştir. İşte buradaki günlük kazanç ise kanunun 80.maddesi kapsamında düzenlenen prime esas kazançtan hareketle belirlenecektir. Primlerin hesabına esas tutulacak günlük kazanç, sigortalının, bir ay için prime esas tutulan kazancının otuzda biridir. Bu hususa ilişkin ayrıntılı düzenlemeler gerek kanunun 17.maddesinde gerekse de 80.maddesinde kapsamlı bir şekilde yer almaktadır.

Geçici iş göremezlik ödeneğinin verilme süresi ve biçimi ise yine kanunda ve yönetmelikte düzenlenmiştir. Daha öncede ifade edildiği üzere ödenek sigortalıya belirli bir süreye bağlı olmaksızın sağlık durumuna göre tedavi ve istirahatın devam ettiği sürece iş göremezliğin başladığı ilk günden itibaren ödenmektedir. Geçici iş göremezliğin ödeme zamanı ve ödeneğe ilişkin diğer usul ve esaslar ise yönetmelikle düzenlenme altına alınmıştır (Güzel, Okur ve Caniklioğlu, 2016, s.366; Tuncay ve Ekmekçi, 2016).

Bu ödenekle ilgili olarak değinilmesi gereken bir başka husus ise geçici iş göremezlik ödeneklerinin birleşmesine ilişkindir. 5510 sayılı kanunun m. 18/5 hükmü gereğince "Bir sigortalıda iş kazası, meslek hastalığı, hastalık ve analık hallerinden birkaçı birleşirse, geçici iş göremezlik ödeneklerinden en yükseği verilir." Görüleceği üzere böyle bir durumda ödeneklerden en yükseği ödenecektir.

Son olarak geçici iş göremezlik ödeneğinin kesilmesi ve azalması halleri üzerinde durmak gerekmektedir. 5510 sayılı kanunun 22.maddesi gereğince sigortalının kendisinden kaynaklanan sebeplerden dolayı iş kazasına ve meslek hastalığına uğraması, hastalanması, tedavi süresinin uzaması veya iş göremezliğinin artması hallerinde geçici veya sürekli iş göremezlik ödeneğinin Kurumca eksiltilmesi söz konusu olabilmektedir. Ödeneğin eksiltilmesini gerektirecek haller ve eksiltme miktarları 22.maddede ayrıntısıyla belirtilmiştir. Buna göre “Ceza sorumluluğu olmayanlar ile kabul edilebilir bir mazereti olanlar hariç, sigortalının iş kazası, meslek hastalığı, hastalık ve analık nedeniyle hekimin bildirdiği tedbir ve tavsiyelere uymaması sonucu tedavi süresinin uzamasına veya iş göremezlik oranının artmasına, malûl kalmasına neden olması halinde, uzayan tedavi süresi veya artan iş göremezlik oranı esas alınarak dörtte birine kadarı kurumca eksiltilirken, ceza sorumluluğu olmayanlar hariç, ağır kusuru yüzünden iş kazasına uğrayan, meslek hastalığına tutulan veya hastalanan sigortalının kusur derecesi esas alınarak üçte birine kadarı Kurumca eksiltilmektedir. Kastî bir hareketi yüzünden iş kazasına uğrayan, meslek hastalığına tutulan, hastalanan veya Kurumun yazılı bildirimine rağmen teklif edilen tedaviyi kabul etmeyen sigortalıya, yarısı tutarında ödeme yapılmaktadır. Görüleceği üzere sigortalının kusuru arttıkça ödenek eksiltilmektedir. Ancak dikkat edilirse kasti durumda bile sigortalıya ödenek verilmekte olduğu görülecektir. Son olarak maddenin d bendi ödemenin yapılmayacağına ilişkin hali düzenlemektedir. Buna göre “Tedavi gördüğü hekimden, tedavinin sona erdiğine ve çalışabilir olduğuna dair belge almaksızın çalışan sigortalıya geçici iş göremezlik ödeneği ödenmez, ödenmiş olanlar da yersiz yapılan ödeme tarihinden itibaren 96 ncı madde hükümlerine göre geri alınır.”

A. Sürekli İş Göremezlik Geliri

Bilindiği üzere bir iş kazası veya meslek hastalığı meydana geldiğinde olayın sigortalı üzerindeki etkisi bakımından üç ihtimal ortaya çıkmaktadır. Bunlardan ilki yukarıda anlattığımız geçici iş göremezlik hali, ikincisi kalıcı iş göremezlik hali sonuncu ihtimal ise ölümdür (Sözer, 2013, s.324). Çalışmanın bu kısmında ikinci ihtimal olan kalıcı iş göremezlik hali ve bunun sonucunda ödenen sürekli iş göremezlik ödeneği incelenecektir.

Sürekli iş göremezlik, sigortalının iş kazası ve meslek hastalığı sonucu oluşan hastalık ve engeller sebebiyle, mesleğinde hiç çalışamayacak ölçüde kazanma gücünü tümünden yitirmiş olmasını ya da mesleğinde çalışmasını sürdürebilmekle birlikte kazanma gücünün en az yüzde on azalmış bulunması halidir (Çenberci, 1985, s.146). İş kazasına uğrayan veya meslek hastalığına tutulan sigortalının sağlığına kavuşabilmesi için gerekli olan tıbbi yardımlar

sağlanıp tedavi süresince geçici iş göremezlik ödeneği verildikten sonra tedavi sonucu sigortalı, ya tümüyle yeniden çalışma gücünü kazanacak ya da sigortalı kanunun belirlediği yüzde 10 oranından az olmayacak biçimde meslekte kazanma gücünü yitirmiş olacaktır. İşte bu durumun kurumca yetkilendirilen sağlık hizmeti sunucularının sağlık kurulları tarafından verilen raporlara istinaden sigortalıya bağlanan gelire ise sürekli iş göremezlik geliri denmektedir (Güzel, Okur ve Canıklıoğlu, 2016, s.369).

Gerek sürekli iş göremezlik haline ilişkin tanımda gerekse de sürekli iş göremezlik ödeneğine ilişkin tanımda “meslekte kazanma gücü” kavramı geçmektedir. Sigortalının mesleği, iş kazasının meydana geldiği veya meslek hastalığının başladığı tarihte kanunun 4.maddesinin 1.fıkrasının a ve b bentleri kapsamında çalışmakta olanların yapmakta olduğu iştir (Topaloğlu ve Çınkı, 2014, s.160). Buradan anlaşılacağı üzere başka bir meslekte kazanma gücüne sahip olması sürekli iş göremezlik durumunu etkilememekte yapmakta olduğu mesleğinde kazanma gücünü kaybetmesi yeterli sayılmaktadır. Söz konusu bu gelir sigortalı iyileşinceye kadar ödenmektedir ve bunun için kuruma belirli bir süre ve miktar prim ödemiş olmak gerekmemektedir. Yine sürekli iş göremezlik geliri almakta olan kişi eğer sağlık durumu elverişliyse tekrar çalışmaya devam edebilir (Bilgili, 2008, s.617).

Sürekli iş göremezlik hali kendi içerisinde ikiye ayrılmakta olup, sigortalı meslekte kazanma gücünü tümüyle yani %100 oranında kaybetmişse “sürekli tam iş göremezlik”, % 10’dan %100’e kadar olan bir oranda kaybetmişse “sürekli kısmi iş göremezlik” hali söz konusudur. Bu ayırım özellikle sürekli iş göremezlik gelirinin hesaplanmasında önem arz etmektedir.

5510 sayılı kanunun 19.maddesinin 3.fıkrasında sürekli tam iş göremezlikte sigortalıya, 17.maddeye göre hesaplanan aylık kazancının % 70’i oranında gelir bağlanacağı ve sigortalı başka birinin sürekli bakımına muhtaç ise gelir bağlama oranının % 100 olarak uygulanacağı belirtilmiştir. Görüleceği üzere sürekli tam iş göremezlik geliri hesaplanırken sigortalının aylık kazancı esas alınacak olup aylık kazanç, günlük kazancın otuz katıdır. Günlük kazanç ise geçici iş göremezlik ödeneğinde esas alınan ve daha önce açıklamış bulunduğumuz kazançtır.

Sürekli kısmi iş göremezlik geliri ise sürekli tam iş göremezlik gelirinden hareketle hesaplanmakta olup % 70 oranının iş göremezlik derecesi oranına tekabül eden miktarı kadar ödeme yapılmaktadır. Ancak burada da sigortalı başka birinin sürekli bakımına muhtaç ise gelir bağlama oranı % 100 olacaktır.

Görüleceği üzere sigortalı iş kazası ve meslek hastalığı sonucu meslekte kazanma gücünü %10’dan daha az kaybetmişse sürekli iş göremezlik geliri bağlanmayacaktır. Bu durumun sebebi ufak tefek iş göremezlik olayları se-

bebiyle kurumu gelir bağlama yükümlülüğünden kurtarmaktır. Bununla birlikte değişik işverenler yanında çalışan sigortalının değişik işverenler yanında ve değişik zamanlarda uğradığı iş kazalarının her birinde % 10'un altında iş göremezliğe uğraması halinde toplam iş göremezlik oranı %10'un üzerine çıkmaktaysa bu sigortalıya gelir bağlanması ve işverenlerin de kendi kusurları oranında bağlanan gelirin peşin sermaye değerine katılmaları gerektiğine Yargıtay'ca hükmedilmiştir³.

Sürekli iş göremezlik gelirinin ödenme süresi ve koşulları kanunda ve Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği'nde kapsamlı olarak düzenlenmiştir. Kanunun 19.maddesine göre sürekli iş göremezlik geliri daha önce sigortalıya geçici iş göremezlik ödeneği bağlanmış ise, bu ödeneğin sona erdiği tarihten itibaren; geçici iş göremezlik tespit edilemeden sürekli iş göremezlik durumuna girilmişse, buna ait sağlık kurulu raporu tarihini izleyen ay başından itibaren başlayacak olup bu gelir sigortalıya her ay peşin olarak ödenecektir. Ayrıca sürekli iş göremezlik geliri bağlanabilmesi için sigortalının çalıştığı işten ayrılması, işyerini kapatması veya devretmesi şartı aranmamaktadır. Bu husus yönetmeliğin 41.maddesinin üçüncü fıkrasında açıkça belirtilmiştir.

Yine burada değinilmesi gereken bir başka husus ise bağımsız çalışanların sürekli iş göremezlik gelirinin bağlanabilmesine ilişkindir. 5510 sayılı kanun uyarınca bağımsız çalışan sigortalılar da genel sağlık sigortası da dahi prim ve prime ilişkin her türlü borçlarının ödenmiş olması koşuluyla sürekli iş göremezlik geliri alma hakkına sahiptir. Bu husus da gerek kanunun m.19/4 hükmünde gerekse de yönetmeliğin 41/4 hükmünde düzenleme altına alınmıştır. Daha önce geçici iş göremezlik ödeneğinde de ifade ettiğimiz üzere sigortalılar açısından böylesi önemli ve ağır bir risk karşısında bu şekilde bir ayrıma gidilmesi kanımızca isabetli olmadığı gibi hakkaniyetli de değildir. Ancak Anayasa Mahkemesi bu hükmün Anayasaya aykırı olduğu gerekçeyle iptali istemini reddetmiştir⁴.

Sürekli iş göremezlik geliri ile ilgili değinilmesi gereken bir başka husus ise sürekli iş göremezlik gelirinin diğer aylık ve gelirlerle birleşmesi halidir.

³ Yarg.10 HD. 03.10.2000, E.5889, K.5884(Kararın Alındığı Eser: **Tuncay, C./Ekmekçi, Ö.** (2016),s.399)

⁴ AYM, 15.12.2006, E. 2006/111, K. 2006/112, RG, 30.12.2006, 26392 (5. Mük). *Anayasa Mahkemesi, Yasa'nın 18. maddesinin ikinci fıkrasındaki ret gerekçesi 19. maddenin dördüncü fıkrası için de geçerli olduğundan iptal isteminin reddi gerektiği sonucuna ulaşmıştır. Buna karşılık karara karşı yazılan azlık ayında, isabetli olarak "Yasa'nın 4/a ve 4/c bendi kapsamına girenler yönünden prim borcuna değinilmezken iptali istenen 19. maddenin dördüncü fıkrasında sürekli iş göremezlik geliri nedeniyle 4/b kapsamına girenler için prim ve her türlü borçların ödenmiş olmasının aranmasında Anayasa'nın 10. maddesindeki eşitlik ilkesine, 60. maddesindeki Sosyal Güvenlik hakkına uyarlık yoktur. Prim borçlarının tahsiline ilişkin hukuki yöntemlerin varlığı yanında, primlerin tahsili sağlıkla ilgili konuların önüne geçmemeli, gelirlerden prim borçlarının düşülmesi yolunda çözümler düzenlenmelidir" görüşü ileri sürülmüştür. (Kararın alındığı eser, **Caniklioğlu, N.** (2007), *Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununa Göre Kısa Vadeli Sigorta Hükümleri, Yeni Düzenlemeler Çerçevesinde Sosyal Güvenlik Mevzuatı Semineri*, Ankara, s.77)*

5510 sayılı kanununun 54.maddesine göre malullük, yaşlılık, ölüm sigortaları ve vazife malullüğü ile iş kazası ve meslek hastalığı sigortasından hak kazanılan aylık ve gelirler birleşirse, sigortalıya veya hak sahiplerine bu aylık ve gelirlerden yüksek olanın tamamı, az olanın yarısı, eşitliği halinde ise iş kazası ve meslek hastalığından bağlanan gelirin tümü, malullük ve yaşlılık aylığının ise yarısı bağlanmaktadır.

Sürekli iş göremezlik geliri bağlandıktan sonra sigortalı iş göremezlik derecesinde meydana gelen değişikliklerin tespitiyle gelirinin değişik yapılmasını isteyebilecektir. Zira sürekli iş göremezlik geliri geçici iş göremezlik ödeneği gibi kısa ve tedavi sürecini kapsayan bir süreç olmayı oldukça uzun bir süreci kapsayan bir gelir türüdür. Bu sebeple sigortalı iş göremezlik derecesinde bir artma olduğunda veya başka birinin sürekli bakımına muhtaç duruma geldiğinde bu durumu ileri sürerek gelirinde değişiklik yapılmasını isteyebileceği gibi, Kurum da sigortalıyı her daim kontrol muayenesine tabi tutabilecektir. Sürekli iş göremezlik derecesinin tespitine ilişkin olarak 10.06.2011 tarihinde 2011/49 sayılı ve çalışma gücü kaybı ve meslekte kazanma gücü kaybı tespit işlemleri konulu Genelge çıkarılmış bulunmaktadır (Tuncay ve Ekmekçi, 2016, s.399).

Son olarak sürekli iş göremezlik gelirinin hiç verilmemesi yahut gelirden indirim yapılması gereken haller üzerinde durulması gerekmektedir. İş kazasına uğrayan veya meslek hastalığına tutulan sigortalının tedavisini yapan hekim tarafından bildirilen önlemlere ve yapılan önerilere uymaması tıpkı geçici iş göremezlik ödeneğindeki gibi sürekli iş göremezlik gelirini olumsuz yönde etkilemektedir. Zira burada da sigortalının iş kazası meslek hastalığı nedeniyle hekimin bildirdiği tedbir ve tavsiyelere uymaması sebebiyle tedavi süresi uzarsa, iş göremezlik oranı artarsa yahut da malul kalmasına sebep olursa uzayan tedavi süresi ve artan iş göremezlik oranı esas alınarak dörtte birine kadar kurumca eksiltilecektir. Bu husus kanun 22.maddesinde ve yönetmeliğin 44.maddesinde hüküm altına alınmıştır. Yine sigortalının ağır kusur ve kasti hareketi sonucu iş kazası ve meslek hastalığı riskleri gerçekleşmişse, sürekli iş göremezlik geliri tıpkı geçici iş göremezlik ödeneğinde olduğu gibi kusur derecesine göre indirim yapılmak suretiyle kurumca ödenecektir.

B. Sigortalının Ölümü Halinde Hak Sahiplerine Yapılacak Yardımlar

Sosyal Sigortalar Hukuku'nda kapsama alınması gereken sosyal tehlikelerden biri de aileyi geçindirenin ölümüdür. Böyle bir durumda ölüm, geride kalanlar bakımından gelirin kaybı anlamına gelmektedir (Dilik, 1991, s.91). Bu nedenle, sosyal sigorta sisteminde sadece sigortalıya değil, sigortalının ölümü halinde geride kalan hak sahiplerine de yardım yapılır. Ölüm geliri adı

verilen bu ödeme, iş kazası veya meslek hastalığı sonucu yahut da sürekli iş göremezlik geliri almaktayken ölen sigortalının hak sahiplerine yapılan parasal ödemedir (Tuncay ve Ekmekçi, 2016, s.400)⁵.

Sigortalının bir iş kazası ve meslek hastalığı sonucu ölmesi halinde, hak sahiplerine, iş kazası ve meslek hastalığı sigorta kolundan bir gelir bağlanır. Bu gelirin en önemli yanını, sigortalı bakımından herhangi bir sigortalılık süresi ya da prim ödeme gün sayısı öngörülmemesi oluşturur. Yani sigortalı, işe girdiği gün iş kazası nedeniyle ölse, Kanunda belirlenen koşullara sahip olan geride kalanlara, başkaca koşula bakılmaksızın gelir bağlanır (Caniklioğlu, 2007, s.82). 5510 sayılı Kanunda da, bir iş kazası veya meslek hastalığı sonucu ölen sigortalının hak sahiplerine gelir bağlanacağı belirtilmiş (m.16/1, c), bunun için belirli bir süre prim ödemiş olma ya da sigortalılık süresi aranmamıştır. Kanunda ölen sigortalının hak sahipleri olan eş, çocuk, ana ve babasına yapılacak parasal yardımlar; cenaze ödeneği, hak sahiplerine gelir bağlanması, kız çocuklarına evlenme ödeneği verilmesi olarak düzenlenmiş olup aynı zamanda bu ödeneklerin miktar ve koşulları da gösterilmiştir. Ayrıca söz konusu bu hak sahipleri, kanunun genel sağlık sigortasına ilişkin hükümler çerçevesinde sağlık yardımlarından da yararlanacaktır (Güzel, Okur ve Caniklioğlu, 2016, s.376).

1. Cenaze Giderlerinin Ödenmesi

5510 sayılı kanununun 37/3 hükmü gereğince “İş kazası veya meslek hastalığı sonucu veya sürekli iş göremezlik geliri, malullük, vazife malullüğü veya yaşlılık aylığı almakta iken veya kendisi için en az 360 gün malullük, yaşlılık ve ölüm sigortası primi bildirilmiş olup da ölen sigortalının hak sahiplerine Kurum Yönetim Kurulunca belirlenip Bakan tarafından onaylanan tarife üzerinden cenaze ödeneği ödenir. Cenaze ödeneği, sırasıyla sigortalının eşine, yoksa çocuklarına, o da yoksa ana babasına, o da yoksa kardeşlerine verilir.”

Ayrıca iş kazası ve meslek hastalığı nedeniyle hak kazanılan geçici iş göremezlik ödenekleri, iş kazası ve meslek hastalığı ve ölüm sigortasından hak kazanılan cenaze ödenekleri hak kazanılan tarihten itibaren 5 yıl içinde istenilmezse kazanılmış olan hak kaybedilecektir. Cenaze ödenekleri ve ölüm toptan ödemesi için hakkın doğduğu tarih ölüm tarihidir (Yüksel, 2012).

⁵ Hak sahibi kavramı 5510 sayılı kanununun m.3/7 hükmünde “Sigortalının, iş göremezlik geliri ile malullük, vazife malullüğü veya yaşlılık aylığı almakta olanların ölümü halinde, gelir veya aylık bağlanmasına veya toptan ödeme yapılmasına hak kazanan eş, çocuk, ana ve babası” şeklinde tanımlanmıştır.

2. Eş ve Çocuklara Gelir Bağlanması

İş kazası ve meslek hastalığı sonucu sağlanan haklardan biri de daha önce de ifade edildiği üzere bu riskler sonucunda ölen sigortalının hak sahiplerine gelir bağlanmasıdır. Bu gelirin bağlanabilmesi için sigortalının belirli bir süre çalışmış ve prim ödemiş olması gerekli değildir. Ancak bağımsız çalışanlar açısından burada da aynı esas belirlenmiş ve bağımsız çalışanların hak sahiplerine ölüm sebebiyle gelir bağlanabilmesi bağımsız çalışanın genel sağlık sigortası dâhil, prim ve prime ilişkin hiçbir borcunun bulunmaması koşuluna bağlanmıştır. Bu durum kanunun 20.maddesinin dördüncü fıkrasında hüküm altına alınmıştır.

İş kazası ve meslek hastalığı sonucu ölen sigortalının hak sahiplerine 17.madde esas alınarak hesaplanan aylık kazancın % 70'i kanunun 55.maddesi hükümlerine göre güncellenerek 34.madde hükümlerine göre gelir olarak bağlanacaktır. Yine iş kazası ve meslek hastalığı sonucu kendisine gelir bağlanan ve bu geliri almaktayken ölen sigortalının hak sahiplerine de gelir bağlanacaktır. Bu durum kanunun 20.maddesinde düzenlenmiş olup buna göre;

Eğer sigortalı yüzde 50 ve daha fazla oranda meslekte kazanma gücü kaybı dolayısıyla gelir almakta iken ölmüş ise, ölümün iş kazası ve meslek hastalığına bağlı olup olmadığına bakılmaksızın m.20/1 hükmüne göre aylık (tam aylık) bağlanacaktır. Eğer sigortalı yüzde 50 oranının altında meslekte kazanma gücü kaybı dolayısıyla gelir almaktayken ölmüşse, ölümün iş kazası ve meslek hastalığına bağlı olması halinde yine 20/1 hükümlerine göre tam aylık bağlanacak ancak ölüm sebebi iş kazası ve meslek hastalığına bağlı bir sebeple gerçekleşmemişse kendisine verilmekte olan aylık (kısmi aylık) bağlanacaktır. 5510 sayılı kanunun 20.maddesinde yer alan söz konusu bu düzenleme 506 sayılı kanun hükümlerine göre yeni bir düzenlemedir (Alper, 2016, s.264).

Hak sahiplerine aylık bağlanma şartları ve oranları kanunun 34.maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre; İş kazası ve meslek hastalığı sonucu ölen sigortalının dul eşine⁶ gelirin % 50'si aylık olarak bağlanacaktır. Ancak aylık bağlanmış çocuğu bulunmayan dul eşine ise bu kanun kapsamında veya yabancı ülke mevzuatı kapsamında çalışmaması veya kendi sigortalılığı nedeniyle gelir veya aylık bağlanmamış olması halinde aylık bağlama oranı % 75 olacaktır (m.34/1-a).

⁶ Dul eş, ölen sigortalı erkekse karısı, kadın ise kocasıdır. Ancak dul eş sigortalı ölmeden önce sigortalıyla aralarında resmi evlilik bağı kurulmuş olan eştir. Eşlerin dini nikâhla evlenmiş olması ya da evli çiftler gibi birlikte yaşamaları hak sahibi olma niteliğini kazandırmayacaktır.

Çocuklar bakımından ise gelir oranları şöyledir; Çocuklar 5510 sayılı kanun kapsamında veya yabancı bir ülke mevzuatına göre çalışmıyor veya kendi çalışmaları nedeniyle gelir veya aylık almıyorlar ise, 18 yaşını, lise ve dengi öğrenim görmesi halinde 20 yaşını, yükseköğrenim yapması halinde 25 yaşını doldurmamayanların veya Kurum Sağlık Kurulu kararı ile çalışma gücünü en az % 60 oranında yitirip malûl olduğu anlaşılanların veya yaşları ne olursa olsun evli olmayan, evli olmakla beraber sonradan boşanan veya dul kalan kızlarının, her birine % 25 oranında aylık bağlanır. Yine çocuklardan sigortalının ölümü ile anasız ve babasız kalan veya sonradan bu duruma düşenlerle, ana ve babaları arasında evlilik bağı bulunmayan veya sigortalının ölümü tarihinde evlilik bağı bulunmakla beraber ana veya babaları sonradan evlenenler ile kendisinden başka aylık alan hak sahibi bulunmayanların her birine % 50 oranında aylık bağlanır. Ayrıca toplamda hak sahiplerine bağlanacak aylıkların toplamı hiçbir zaman sigortalıya bağlanacak aylığın tutarını geçmeyecektir. 5510 sayılı kanunda gerek eş bakımından gerekse de çocuklar bakımından bağlanacak olan aylık ve tutarları 34.maddede ayrıntısıyla belirtilmiştir.

Ayrıca sigortalının iş kazası veya meslek hastalığı sonucu ölümü halinde, iş kazaları ve meslek hastalıkları sigortasından gelire hak kazanan eş ve çocuklar ölüm sigortasından da aylığa hak kazanabilecektir. Kanunda bu olasılıklar da dikkate alınarak 54.maddede bu olasılıklarda hangi aylıktan ne oranda ödeme yapılacağına ilişkin kapsamlı düzenlemeler yer almaktadır (Güzel, Okur ve Caniklioğlu, 2016, s.382).

3. Evlenme Ödeneği

5510 sayılı kanunun ilk halinde eş ve çocuklar için tanınan evlenme ödeneği, 5754 sayılı kanunla yapılan değişiklikle yalnızca kız çocuklarına münhasır olarak değiştirilmiş ve 506 sayılı kanun dönemindeki uygulamaya geri dönmüştür (Alper, 2016, s.268). Kanunun 37.maddesi gereğince “Evlenmeleri nedeniyle, gelir veya aylıklarının kesilmesi gereken kız çocuklarına evlenmeleri ve talepte bulunmaları halinde almakta oldukları aylık veya gelirlerinin iki yıllık tutarı bir defaya mahsus olmak üzere evlenme ödeneği olarak peşin ödenir. Evlenme ödeneği alan hak sahibinin aylığının kesildiği tarihten itibaren iki yıl içerisinde yeniden hak sahibi olması halinde, iki yıllık sürenin sonuna kadar gelir veya aylık bağlanmayacaktır. Ancak bu durumda olanların 60. maddenin birinci fıkrasının (f) bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı sayılacağı hususu yine 5754 sayılı kanunla yapılan değişikliklerden biridir.

Ayrıca evlenme ödeneği bir defaya mahsus olmak üzere verildiğinden, evlenme ödeneğini aldıktan sonra boşanma ya da dul kalma gibi nedenlerle yeniden ölüm ve gelir aylığı bağlanan kız çocuklarının sonraki evliliklerinde evlenme ödeneği ödenmeyecektir (Tuncay ve Ekmekçi, 2016).

4. Sigortalının Ana ve Babasına Gelir Bağlanması

Sigortalının iş kazası ve meslek hastalığına uğraması sonucu ölümü halinde kanunun 34.maddesinde belirlenen koşulların gerçekleşmesiyle sigortalının anne ve babasına da gelir bağlanabilecektir. Söz konusu bu koşullara göre öncelikle; hak sahibi eş ve çocuklardan artan bir hissenin bulunması (65 yaşın üstünde olması halinde artan hisse koşulu aranmayacaktır) gerekmekte ayrıca anne ve babanın ölüm gelirinden yararlanabilmesi için, her türlü kazanç ve irattan elde etmiş olduğu gelirinin asgari ücretin net tutarından daha az olması gerekmekte olup son olarak diğer çocuklarından hak kazanılan gelir ve aylıklar hariç olmak üzere gelir veya aylık bağlanmamış olması gerekmektedir.

Söz konusu bu koşulların gerçekleşmesi halinde ana ve babaya gelirin %25'i oranında her birine % 12,5 şeklinde, ana ve babanın 65 yaşın üstünde olması halinde ise artan hisseye bakılmaksızın yukarıda yer alan diğer şartlarla toplam % 25 oranında gelir bağlanacaktır. Ayrıca sigortalının ölüm geliri bağlanmasında artan hissenin bulunması koşulu sigortalının ölüm tarihiyle sınırlı tutulmamış, daha sonra durum değişikliği nedeniyle artan hissenin ortaya çıkması halinde ana ve babaya gelir bağlanacaktır(Tuncay ve Ekmekçi, 2016).

Yukarıda genel olarak hak sahiplerinin sigortalının iş kazası ve meslek hastalığı sonucu ölümü halinde alabileceği aylıklar, aylığa hak kazanma şartları ve aylık oranları üzerinde inceleme yapılmış olup son olarak söz konusu bu aylıkların genelinin başlangıcı, kesilmesi ve yeniden aylık bağlanması hususları üzerinde durmak gerekmektedir. Kanununun 35.maddesi hükmüne göre ölüm sigortasından sigortalının hak sahiplerine bağlanacak aylıklar; Sigortalının ölüm tarihini, hak sahibi olma niteliğinin ölüm tarihinden sonra kazanılması halinde, bu niteliğin kazanıldığı tarihi, takip eden aybaşından itibaren başlatılır. Hak sahiplerine bağlanan aylıklar 34'üncü maddede belirtilen şartların ortadan kalktığı tarihi takip eden ödeme dönemi başından itibaren kesilir. Ayrıca aylığın kesilmesine yol açan sebebin ortadan kalkması halinde, 34 üncü maddede belirtilen şartlar saklı kalmak kaydıyla, müracaat tarihini takip eden aybaşından itibaren yeniden aylık bağlanacaktır.

SONUÇ

İş kazaları ve meslek hastalıkları günümüzde küresel boyutta temel sorunların başını oluşturmaktadır. Bu durumun kökenini ise güvenlik kültürümüzün zayıflığı ile toplum olarak eğitim ve denetime önem vermeyişimiz oluşturmaktadır. İş kazası ve meslek hastalığının artık neredeyse kaçınılmaz son haline geldiği bu aşamada bu risklerin sonuçları açısından olumlu ve gerekli adımların atılması gerekmekte olup, 5510 sayılı kanunla bu adımlar oluşturulmaya çalışılmıştır. Bu kanun kapsamında söz konusu bu risklere maruz kalan sigortalıya ve onun hak sahiplerine çeşitli imkânlar sunularak bu risklerin olumsuz sonuçları olabildiğince bertaraf edilmeye çalışılmıştır. Söz konusu imkânlar Sosyal Güvenlik Kurumunca karşılanan sağlık ve parasal yardımlar olup bu yardımlarla bir nebze olsa bu risklerin ağır sonuçları giderilmeye çalışılmaktadır. Kurum tarafından sağlanan bu imkânlar sosyal devlet olmanın gereği olup aynı zamanda bireylerin Anayasa ile güvence altına alınan sosyal güvenlik haklarının teminatıdır. Söz konusu bu çalışmada iş kazası ve meslek hastalığına uğrayan sigortalıya sağlanacak olan yardımlar genel hatlarıyla açıklanmış olup hakların yeterliliği ve kapsamı üzerinde de incelemede bulunulmuştur. Bağımlı çalışan sigortalılar açısından son derece yerinde ve hakkaniyetli düzenlemeler içeren bu kanun, ne yazık ki bağımsız çalışan sigortalılar için aynı güvenceyi ve hakkaniyeti sağlayamamaktadır. Bu konu hakkındaki eleştirimize zaten çalışma içinde yer verilmiş olduğundan sonuç kısmında bu hususu yalnızca vurgulayarak çalışmayı sona erdirmek yerinde olacaktır.

KAYNAKÇA

- Güzel, A., Okur, A. R. ve Caniklioğlu, N. (2016). *Sosyal güvenlik hukuku*. İstanbul: Beta Yayınları, 321-385.
- Tuncay, C. ve Ekmekçi, Ö. (2016). *Sosyal güvenlik hukuku dersleri*. İstanbul: Beta Yayınevi, 396-408.
- Sözer, A. N. (2013). *Türk sosyal sigortalar hukuku*. İstanbul: Beta Yayınevi, 324-330.
- Kılıç, L. (2011). İş sağlığı ve güvenliği kavramı ve 4857 sayılı iş kanunu madde 77 kapsamında işverenin yükümlülüğü. *Sicil İş Hukuku Dergisi*, 22, 91-96
- Arıcı, K. (2015). *Türk sosyal güvenlik hukuku*. Ankara: Gazi Kitapevi, 324-328.
- Korkusuz, R. (2007). Anayasa mahkemesi'nin iptal kararından sonra sosyal güvenlik hukukumuzda kısa vadeli sigorta türlerinin hukuki durumunun incelenmesi. *Sicil İş Hukuku Dergisi*, 8, 157-160.

- Elma, R. (2015). *Örneklerle ve uygulamalarla sosyal güvenlik hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 190-205
- Caniklioğlu, N. (2006). Sosyal sigortalar ve genel sağlık sigortası kanun tasarısına göre kısa vadeli sigorta hükümleri. *Çalışma ve Toplum Dergisi*, 8, 66-80.
- Saraç, C. (2005). *Sosyal sigorta ödenekleri: İşkazası ve meslek hastalığı, hastalık, analık, işsizlik ve kısa çalışma ödeneği*. İzmir: Birleşik Yayıncılık, 23-31
- Alper, Y. (2005). *Türk emeklilik sisteminde reform*. *Mercek*, 114-116.
- Çenberci, M. (1985). *Sosyal sigortalar kanunu şerhi*. Ankara: Olgaç Matbaası, 146-148.
- Topaloğlu, S. ve Çınk, F. (2014). *İş kazası ve meslek hastalığı haklar, yardımlar, yükümlülükler, tazminat ve ceza sorumlulukları*. Ankara: Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu, 160-182.
- Bilgili, Ö. (2008). *Yeni sosyal güvenlik uygulaması*. İzmir: ASMMMO, 617-621.
- Dilik, S. (1991). *Sosyal güvenlik*, Ankara: Kamu-İş, 91-96.
- Caniklioğlu, N. (2007). *Sosyal sigortalar ve genel sağlık sigortası kanununa göre kısa vadeli sigorta hükümleri. Yeni düzenlemeler çerçevesinde sosyal güvenlik mevzuatı semineri*. Ankara, 77-85.
- Yüksel, F. (2012). İş kazası, meslek hastalığı ve ölüm sigortalarından sağlanan haklara ilişkin zamanaşımı ve hak düşürücü süreler. *Sicil İş Hukuku Dergisi*, 26, 117-120.
- Alper, Y. (2016). *Türk Sosyal Güvenlik Sistemi ve Sosyal Sigortalar Hukuku*, Bursa: Dora Yayıncılık, 253-268.